

Heiki Vilep

MESSIAS

novellid

Messias

Ühes väga unustatud külakeses elasid väga unustatud inimesed.

Küla nimi oli Kurejärve, kuigi järv oli juba ammu kinni kasvanud ja viimast kurge mäletas ainult vana Leida, kelle mälu ei peetud päris usaldusväärseks.

Tema mäletamist mööda oli kurg olnud sinine, kandnud saapaid ja koputanud vallamaja uksele. Seepärast ei küsinud keegi temalt kurgede kohta enam midagi.

Kunagi oli Kurejärvel olnud veski, meierei, kool, kaks kauplust, saun, kingsepatöökoda ja pagar, kelle saia pärast sõideti kohale isegi linnast. Nüüd veski seisis. Meierei aknad olid vineeriga kinni löödud. Koolimaja katusel kasvas väike kask. Ühes kaupluses müüdi õlut ja teises oli omanik juba kuus aastat inventuuri teinud.

Kingsepp Osvald ei viitsinud enam kingi teha. Ta istus hommikuti töökoja lävel, vaatas möödujate jalanõusid ja leidis, et küll nad veel käivad.

Pagar Arnold küpsetas saia ainult neljapäeviti, sest neljapäev oli ainus päev, mil ta pidi nagunii ahju

kütma. Teistel päevadel müüs ta kuivikuid ja väitis, et need on tervislikumad.

Puusepp Ervin oli kolm aastat lubanud kõrtsi ukse ära parandada. Uks vajus iga nädalaga järjest rohkem viltu, aga Ervin ütles, et puit peab enne töömehega harjuma.

Sepp oli sepikoja kinni pannud, kooliõpetaja õpetas lastele peamiselt vaikimist ning kirikuõpetaja pidas igal pühapäeval ühte ja sedasama jutlust. Ta oli selle kunagi paberile kirja pannud ja luges nüüd niisuguse häälega, nagu oleks Jumal ammu surnud, kuid matuseid ei viitsitud korraldada.

Kurejärve mehed istusid kõrtsi ees.

Nad istusid seal kevadel, suvel ja sügisel. Talvel istusid nad kõrtsis sees, sest väljas oli külm. Nad jõid, vaatasid teed ja ootasid, et midagi juhtuks.

„Midagi peab muutuma,“ ütles vallavanem Voldemar, keda kõik Volliks kutsusid, vähemalt kord nädalas.

„Peab,“ nõustusid teised.

Seejärel tellisid nad järgmise ringi.

Mida täpselt muuta tuli, selles polnud keegi kindel. Ühed arvasid, et külale oleks vaja uut teed. Teised ütlesid, et enne tuleks leida põhjus, miks keegi seda teed mööda Kurejärvele sõitma peaks. Volli lootis

Euroopa rahale, kirikuõpetaja jumalikule sekkumisele ja kõrtsmik Madis suvisele janule. Naised ei lootnud enam midagi. Nemad vedasid puid, kasvasid kartuleid, pidasid kanu, käisid linnas tööl ja kuulasid õhtuti, kuidas mehed rääkisid sellest, et elu on neile liiga teinud.

„Meile oleks messiasst vaja,“ ütles Osvald ühel õhtul.

Ta oli seda sõna kirikuõpetajalt kuulnud.

„Mis ta teeks?“ küsis Ervin.

„Päästaks.“

„Millest?“

Osvald vaatas ringi.

„Sellest kõigest.“

Mehed noogutasid. See kõlas mõistlikult.

Hakatigi messiasst ootama.

Kirikuõpetaja arvas, et ta tuleb idast. Volli pidas tõenäolisemaks, et ta saabub maakonnakeskusest ja tal on portfell. Kõrtsmik Madis uskus, et tõeline päästja tellib kõigepealt söögi ja joogi, sest tühja kõhu ja kaine peaga pole võimalik midagi olulist korda saata.

Naised messiasst ei oodanud.

„Kui ta tuleb, anna talle kirves pihku,“ ütles

Osvaldi naine Valve. „Puud on siiani lõhkumata.“

Messias saabus juulikuu seitsmendal päeval kell
üksteist kakskümmend kolm minutit.

Ta kukkus taevast alla.

Sel hetkel viibisid keskväljakul postiljon, üks kits ja
vallavanem Volli, kes seisis vallamaja trepil ning
püüdis meenutada, miks ta oli sinna tulnud. Taevast
oli sinine ja täiesti pilvitu.

Kõigepealt kostis kahin.

Siis tuli vari.

Seejärel prantsatas keegi otse kuivanud purskkaevu
keskele.

Postiljon pillas kirjakoti maha. Kits sõi edasi.

Purskkaevus lebas noor naine. Tal olid jalas rebitud
sinised teksad, seljas valge särk ja paremas jalas
punane king. Tema pikad heledad juuksed olid täis
tolmu ning paremal põlvel oli kriimustus.

Naine avas silmad.

Need olid nii sinised, et Volli vaatas igaks juhuks
taevasse, justkui kontrollides, kas sealt pole midagi
puudu.

„Kas siin juua saab?“ küsis naine.

Kõrtsmik Madis ütles hiljem, et just sel hetkel
teadis ta kohe, kellega tegemist on.

Naine ronis purskkaevust välja, pühkis särgilt tolmu
ja astus kõrtsi.

Ta tellis longero.

Madis pani talle klaasi ette, kuid naine osutas
purgile.

„Purgist,“ ütles ta.

See meeldis Madisele. Ta ei teadnud, miks.

Naine jõi aeglaselt. Vahepeal vaatas aknast välja,
nagu ootaks, et taevas talle järele tuleks. Taevas ei
tulnud.

„Kust te saabusite?“ küsis Volli.

„Ülevalt.“

„Ma mõtlen, millisest piirkonnast.“

Naine vaatas talle otsa.

„Kõrgemast.“

Volli kirjutas selle märkmikku.

Naise nimi oli Maarja. Vähemalt nii ta ütles.

Perekonnanime tal polnud või ei pidanud ta
vajalikuks seda nimetada.

Ta üüris külaservas toa lesk Hilde majas. Tuba oli
tilluke, ühe akna ja raudvoodiga. Seinal rippus pilt
hirvest, kelle pilk oli aastate jooksul muutunud
etteheitvaks.

„Kauaks jääte?“ küsis Hilde.

„Kuni vaja.“

„Kellele vaja?“

„Eks näis.“

Hilde ei küsinud rohkem. Ta oli elanud
kuuskümmend kaheksa aastat ja teadis, et mõned

inimesed maksavad üüri rahaga, mõned tööga ja mõned sellega, et nende kohta saab pärast teistele jutustada.

Maarja maksis ette.

Esimesel kolmel päeval ei juhtunud midagi.

Ta käis hommikuti kõrtsis longerot joomas, jalutas mööda küla ja istus mõnikord kuivanud järve kaldal. Ta ei rääkinud palju. Kui keegi temalt midagi küsis, vaatas ta küsijale nii tähelepanelikult otsa, et too unustas enamasti ära, mida oli teada tahtnud.

Mehed jälgisid teda.

Naised jälgisid mehi.

Maarja ei jälginud kedagi.

Esimesena läks Maarja juurde kingsepp Osvald.

Ta läks neljanda päeva õhtul, pärast seda, kui oli kõrtsi ees kaks tundi kinnitanud, et tema küll ei lähe.

„Mul pole sinna asja,“ ütles ta.

„Siis ära mine,“ vastas Ervin.

„Ega ma lähegi.“

„Tubli.“

„Võib-olla ainult küsin, kas tal kinga on vaja. Tal oli tulles üks puudu.“

„Küsi.“

„See on tööasi.“

„Muidugi.“

Osvald läks koju, pesi kaela puhtaks, pani selga oma ainsa terve kraega särgi ja ütles Valvele, et peab kliendi juurde minema.

Valve vaatas teda kaua.

„Nii hilja?“

„Kiire töö.“

„Võta mõõdulint kaasa.“

Osvald võttis.

Tagasi tuli ta järgmisel hommikul.

Ta seisis natuke aega keset õue, justkui poleks varem märganud, et tal õu on. Siis läks kaevule, pesi näo ja käed ning avas kingsepatöökoja aknad.

Aknad polnud lahti käinud seitse aastat.

Enne lõunat lõpetas Osvald saapad, mida ta oli alustanud oma tütre pulmadeks. Tütar oli selleks ajaks juba lahutatud, aga saapad said väga head.

Pärast seda parandas ta postiljoni kingad, õpetaja sandaalid ja ühe vana taluniku saapa, mille omanik oli vahepeal surnud.

Õhtul korjas Osvald kraavi äärest lilli ja viis need Valvele.

„Mis sinuga juhtus?“ küsis Valve.

„Ei midagi.“

„Sa tõid mulle lilli.“

„Ma tean.“

„Kas sa oled purjus?“

„Ei,“ ütles Osvald. „Ma vist sain kaineks.“

Järgmisel õhtul läks Maarja juurde pagar Arnold.

Ta tõusis lihtsalt kõrtsi eest püsti, pühkis püksid puhtaks ja kõndis minema.

„Kuhu tema läheb?“ küsis Ervin.

„Ju sai pärm otsa,“ arvas Osvald.

Arnold tuli tagasi enne koitu.

Kell viis pani ta pagarikoja ahju küdema. Kell seitse levis üle küla niisugune saialõhn, et inimesed ärkasid voodites ja vaatasid ehmunult ringi.

Arnold küpsetas saiu, leibasid, kukleid, pirukaid ja moonirulle. Ta tegi ühe kringli ainult sellepärast, et oli unustanud, kui tore on kringlit keerata.

Tema naine Malle tuli pagarikotta.

„Kas keegi suri ära?“

„Ei.“

„Miks sa siis küpsetad?“

Arnold vaatas oma jahuseid käsi.

„Need tuletasid meelde.“

Kolmandana läks puusepp Ervin.

Tema naine Asta saatis ta ise.

Ervin oli terve päeva Maarja toa akna alt mööda kõndinud. Õhtul kaotas Asta kannatuse.

„Mine sisse.“

„Kuhu?“

„Ära mängi lolli.“

„Mul pole sinna asja.“

„Meie rehealuse katus laseb kolmandat aastat läbi. Osvald töötab. Arnold küpsetab. Mine vaata, mida see tüdruk sulle räägib.“

„Võib-olla ei räägi.“

„Siis kuula muul moel.“

Ervin läks.

Hommikul parandas ta rehealuse katuse, kõrtsi ukse, kolm tooli ja külakooli trepi. Pärast lõunat ehitas Astale väikese pingi pirnipuu alla.

„Milleks see?“

„Istumiseks.“

„Meil on toas toolid.“

„Aga pirnipuu on siin.“

Nad istusid.

See oli esimene vaikus nende abielus, mis ei tulnud tülitsemisest.

Seejärel hakkasid Maarja juures käima teised.

Sepp läks esmaspäeval ja süütas teisipäeval sepikoja ääsi. Ta tagus kaksteist hobuserauda, kuigi külas polnud enam ühtegi hobust.

Postiljon läks teisipäeva õhtul. Kolmapäeval kandis ta inimestele kätte ka need kirjad, mida oli aastaid kuuris hoidnud, sest majad asusid tee pealt liiga kaugel.

Üks mees sai viimaks teada, et oli kümme aastat tagasi võitnud ajakirja ristsõnavõistluse. Auhinnaks olnud kohvimasinat enam ei toodetud, aga teadmine tegi talle siiski rõõmu.

Kooliõpetaja läks kolmapäeval.

Neljapäeval saabus ta kooli enne õpilasi, pesi tahvli puhtaks ja avastas kapist gloobuse, millel

Nõukogude Liit oli endiselt olemas.

Õpetaja vaatas gloobust, ohkas ja läks uut ostma.

Vallavanem Volli pidas vastu peaaegu kaks nädalat.

Ta leidis, et ametiisikuna ei tohi ta tormata iga taevast kukkunud naisterahva juurde. Kõigepealt tuleb koguda andmeid, hinnata mõju ja koostada arengukava.

Samal ajal avas kingsepp uue töökoja. Pagar sai linnast tellimuse. Puusepp palkas kaks abilist.

Sepikoja korsten suitses ja koolimaja katuselt võeti kask maha.

Volli koostas aruande pealkirjaga „Kurejärve sotsiaalmajandusliku aktiivsuse ootamatu kasv“.

Aruande keskele kirjutas ta:

„Muutuste peamist põhjust ei ole võimalik euroopalike väärtuste abil piisavalt selgitada.“

Siis pani aruande sahtlisse ja läks Maarja juurde.

Järgmisel hommikul saabus Volli vallamajja kell seitse.

Keskpäevaks oli ta hankinud raha bussipeatuse parandamiseks ja nädala lõpuks oli külal esimest korda pärast pikka aega kehtiv arengukava.

Volli naine Sirje vaatas meest.

„Mine järgmisel nädalal uuesti.“

„Miks?“

„Kuur tahab ka värvimist.“

Kirikuõpetaja oli viimane.

Tema meelest polnud olukord teoloogiliselt korras.

„Ta kukkus taevast,“ ütles kõrtsmik Madis. „Kust ta siis veel tulema pidi?“

„Taevast tulemine ei tõesta midagi.“

„Aga tulemused?“

„Kahtlased.“

„Osvald teeb kingi.“

„Just.“

„Arnold küpsetab.“

„Ma näen.“

„Ervin parandas isegi kiriku ukse ära.“

Kirikuõpetaja vaikis.

„Messias ei saa olla naine,“ ütles ta viimaks.

Kõrtsi leti ääres istunud Hilde tõstis pilgu.

„Miks?“

„Pühakirjas on teisiti.“

„Pühakirjas pole Kurejärvet ka.“

Kirikuõpetaja läks koju.

Tema naine Eevi oli parasjagu pesu nööri
riputamas.

„Kõik räägivad, et sina pole veel käinud,“ ütles
Eevi.

„Mina ei lähe.“

„Miks?“

„Minu usk ei luba.“

Eevi riputas lina nööri.

„Sinu usk pole lubanud sul kolm aastat isegi meie
magamistoa akent parandada.“

„See pole usu küsimus.“

„Mine küsi siis tüdrukult, mille küsimus see on.“

Kirikuõpetaja läks samal õhtul.

Hommikul tuli ta tagasi suure ringiga, kuigi Maarja
maja asus kiriku kõrval.

Pühapäeval astus ta kantslisse ja rebis vana jutluse
pooleks.

„Täna räägime ihust,“ ütles ta.

Esimeses reas kõhatas Volli.

„Ihu ei ole anum, milles hing peab karistust
kandma. Ihu on ainus koht, kus hing saab seni
elada, kuni ta siin on. Sellepärast tuleb teda toita,
liigutada, pesta, hoida ja aeg-ajalt kallistada.“

See oli esimene jutlus paljude aastate jooksul,
millest kõik aru said.

Pärast jumalateenistust läks kirikuõpetaja koju ja parandas magamistoa akna ära.

Siis läks asi käest.

Naised märkasid esimestena, et muutus ei piirdunud tööde tegemisega.

„Kas Arnold on kodus ka samasugune tegija?“

küsis Valve Mallelt.

Malle vaatas ringi.

„On.“

Valve mõtles hetke.

„Osvald ka.“

Järgmisel hommikul seisis Maarja ukse taga neli meest.

Kaks olid tulnud ise.

Kahel olid naised kaasas.

„Tema oli enne,“ ütles Asta ja lükkas Ervini vennapoja Juhani ette.

„Mina ei öelnud, et tahan minna,“ pomises Juhan.

„Muidugi ei taha,“ ütles tema naine. „Aga sul on garaaž teist aastat pooleli.“

Maarja avas ukse ja vaatas järjekorda.

„Ükshaaval,“ ütles ta.

Sellest päevast alates tekkis Kurejärvel teatav kord.

Hommikuti käidi tööl.

Õhtuti käidi Maarja juures.

Mõni mees leidis pärast esimest korda, et ühest täiesti piisab. Mõni arvas sama ka pärast teist korda. Mõni ei avaldanud arvamust, kuid tema naine avaldas.

„Mine veel,“ ütles Sirje Vollile.

„Ma käisin juba.“

„Ma tean.“

„Arengukava on valmis.“

„Kuur ei ole.“

Volli läks.

Järgmisel päeval värvis ta kuuri ära.

Peagi hakkasid naised omavahel arvet pidama.

Mitte Maarja pärast.

Tööde pärast.

„Kas Ants on käinud?“

„Eile.“

„Mis sai?“

„Võttis traktoril mootori lahti.“

„Kas kokku ka paneb?“

„Eks homme näeb.“

„Kalju?“

„Ülehomme.“

„Tal pole ju ametit.“

„Tal on tühjana seisev kelder.“

Kõrtsmik Madis avastas, et kõrts on õhtuti tühi.

Ta pani uksele sildi:

TÄNA ÕLU ODAVAM.

Keegi ei tulnud.
Järgmisel päeval:

KAKS ÕLUT ÜHE HINNAGA.

Tuli ainult Osvald, jõi pool klaasi ja läks koju, sest
oli lubanud pesumasina alla uue aluse teha.
Madis vaatas tühja kõrtsi.
Siis vaatas ta üle küla Maarja maja poole.
Sulges kõrtsi kolm tundi varem ja pani uksele sildi:

TEHNILINE PAUS

Järgmisel hommikul pesi ta kõrtsi aknad puhtaks,
vahetas laudlinad ja avastas, et köögis on pliit.
Nädala pärast pakuti kõrtsis sooja sööki.
Kurejärve töötas.
Sepikoda suitses. Pagar küpsetas. Kingsepp tegi
kingi. Puusepp ei jõudnud tellimusi vastu võtta.
Õpetaja värvis koolimaja seina. Postiljon ostis
jalgratta.
Volli nimetas seda „ebatavaliselt kõrgeks
kohalikuks initsiatiiviks“.

Maakonnast küsiti, kuidas ta selle saavutas.
„Pilootprojekt,“ ütles Volli.
„Kes seda juhib?“
Volli vaatas Maarja maja poole.
„Kõrgem instants.“
Maakonnas oldi vastusega rahul.
Maarja ise jäi täpselt samasuguseks.
Hommikul jõi longerot.
Päeval jalutas.
Õhtul põles tema aknas tuli.
Järgmisel hommikul oli Maarja kadunud.
Hilde leidis toa ukse avatuna. Voodi oli tehtud, aken
päрани ja hirve pilt seinal viltu.
Laul oli tühi longeropurk.
Voodi all vedeles Volli sokk.
Hilde võttis selle kahe sõrme vahele, vaatas hetke ja
viskas tagasi.
Kõike ei pea üles korjama.
Kõike ei pea ka ära seletama.
Pagar küpsetas, Osvald tegi kingi, Ervin ehitas ja
sepikoja korsten suitses. Volli käis vallamajas ning
kirikuõpetaja pidas igal pühapäeval uue jutluse.
Maarjast ei teadnud keegi midagi.
Kolm nädalat hiljem, täpselt kell üksteist
kakskümmend kolm minutit, kostis keskväljaku
kohal pikk vile.

Kõik vaatasid üles.

Midagi punast keerles kõrgel taevas.

See tuli lähemale, tegi viimase tiiru ümber
kirikutorni ja prantsatas kuivanud purskkaevu
keskele.

Volli läks vaatama.

See oli punane king.

Vasaku jala oma.

Volli vaatas kinga ja siis taevasse.

„See jäi tal tulles puudu,“ ütles ta.

Keegi ei vastanud.

Kõrtsmik Madis korjas laudadelt tühjad klaasid
kokku.

Sisukord

Postkast

Kelluke

Messias

Tipa

Majakas

Nii ruttu, kui sain

Ilmapuu